

REDACTIA

Arad, Str. Anlich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 luna fl. 1

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile se trimisese.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Anlich (Adam)

INSERȚIUNILE

Se cer germenii: prima data
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Acăt abonamentele cât și
inserțiunile s'au să se plătească
la loc.

Redacția nu se
răspunde.

Chestia

naționalităților în Dietă.

(Aj.) Chestiunea naționalităților cu pu-
terea-i firească launtrică de neînving
a rupt vâul des și coaja artificială
mărită de a o ascunde. A erupt la
suprafață tocmai acolo și în locul a-
cela unde, în urma tuturor celor în-
terplate în giurul crizei, se credea
că cu greu se va mai pomeni de
dăsa.

Meem intradins: în urma tuturor
celor întemplate în giurul crizei. Sa ne
reamintim numai, de câte ori nu ve-
nise vorba, pe timpul pertractărilor
din ultima criza între Széll și opozi-
ția despre chestiunea naționalităților;
și cum ea influența foarte mult a-
sură condițiilor principale de im-
partire, fiind „stafia” cu care gu-
vernul speria pe opozanții guralivi,
mormoni însă, când li-se șoptea că
„hegemonia” e primejduită.

De aceea toți se și fereau, de a se
gândi măcar la umbra unei rezolviri a ei.
Și desigur, cele-ce n'au eșit la i-
veală din convorbirile și negocierile
asupra chestiunii naționalităților, re-
prezentă numai o parte din tot
ceea a fricii de naționalități facu-
toare de minuni, cum le descriesese,
alcătuindu-și pe inimă însăși el, „Egye-
rtés”, în cunoscutul articol de la
9 Aprilie 1898, articol cu care ar
merita să le scoatem cât mai des
ochii hegemonilor.

Cu ce culori zugrăviau ei spaima
aceasta în noianul convorbirilor ne-
publicate, curând nu o să o aflăm.
Desțul atâta, că în condițiile și
celelalte toate împregiurări de im-
partire și ale punerii la cale a
terei nouă, n'au scăpat nimic din
vedere, n'au lăsat nimic neobservat
pentru a astupa bine ori-ce lăture
latăbă, ori-ce locșor mai subțire al
„ideei”, prin care antitesa ei, chestiu-
nea naționalităților, ar putea o-
pera o cât de mică spărtură.

Ne aducem aminte de furia fostu-
lui „caporal de gendarmi”, cu care
amenința — nu-i așa? — pe cei-ce
li apău mormântul și pregăteau în-
gropăciunea, în vestitele sale depeși
din Viena: să nu îndrăznească a-și
face concesioni reciproce, mai ales în
afacerea reformei electorale; avem
înaintea ochilor cele patru broșuri
scrise la comanda lui tot spre acest
sfârșit de intimidare și de năbușire a
chestiunii naționalităților.

Chiar și ținta de căpetenie ne-
mărturisită, ce o urmăreau „mache-
rii” cei pișcheri prin înscenarea cri-
sei și trântirea lui Bánffy, chiar și
fuziunea, și mai ales aceasta, nu ne
îndreptătea a aștepta, că așa curând
ea și va învedera puterea ei suges-
tiva asupra — Dietei. Căci, de si-
gur, nimeni nu va trage la îndoială
impresia ce o mărturisiserăm îndată
în primul moment când venise știrea
despre fuziune ca efluxul împăcării:
că adevărat ea însemnează concentra-

rea, prin urmare întărirea elementu-
lui hegemon maghiar.

Széll nu numai își înclisese capul
ca strățul în nisipul vorbirii sale de
program dinaintea chestiunii nați-
onalităților, dar și gădilise cât se
poate de plăcut nervii, simțurile toate
patriotice sbrnând chiar în trei rânduri
pe coarda antitesei ei.

Toate așa dar erau întocmite și
regulate cât se poate de framușel
și țepân, ca ea, sormană, să steie
culeată, năbușită sub peatra hege-
monă — vreme îndelungată încă.

Și în ciuda tuturor acestora, ce să
vezi?!

Trec abia două săptămâni de la
ingropăciune, și eacal ea dă semn de
vieță chiar prin organul ei cel mai
timid — cel săsesc, prin graiul de-
putatului Mellzer. Și șeful firmei de
înarmorăre, care îngropase chestiu-
nea națională, Széll, ce față făcu la
acest semn? Tăcui, mai molcom ca
peștele și tace până acum, prefa-
cându-se nedumerit.

În ședința de Luni, 20 c. a Dietei,
independistul Holló îi aduce aminte
șefului sus zisei firme promisiunea
făcută pe timpul pertractărilor, că
despre reforma electorală, pe care o
refusa atunci în vederea scopului
acelei înarmorări, se va pronunța
cu ocaziunea desbaterilor asupra bud-
getului. Și eacă cum prin graiul în-
carnatului independist și neaș Ma-
ghiar earăși a strigat din mormânt
chestiunea naționalităților:

„Nu trebuie să ne temem de spărietoarea
mumus) a naționalităților. În cercurile
locuite azi de naționalități, chiar și cu
censul actual ridicat, s'ar alege deputați
naționaliști, dacă naționalitățile ar lua
parte la alegeri”.

Și la strigătul mamelucului gu-
vernamental Perczel Benjamin, că:
„Nu e adevărat!” — Holló replică:

„Nu-i adevărat? Ce credeți oare D-tra,
că și mai departe se pot face alegeri cu
gendarmi înaintea ochilor Europei? (Sgomot
la drept). Cu mult mai bine ar fi, dacă
deputați naționaliști ar ședa aici în Dietă,
precum fac Croații și Sași...”

„Ear' șeful „Entreprise”-ei, prins
de cuvântul dat, ce a zis despre
reforma electorală? Tot cu fătărita
nedumerire, că nu se poate de —
frica celei îngropate, precum ceti-
torii vor vedea mai la vale.

În ședința de Mercuri earăși s'a
auzit tare suspinul ei, și încă din
doue guri independiste, Polónyi și
Komjathy.

Chestia națională reinvie deci chiar
în sufletul celor, cari atâta se țirgu-
iseră să o înarmorăteze. Rămâne
ca prin munca și luptele naționali-
tăților ea să nu fie luată de la ordi-
nea zilei până ce chiar „hegemonii”
nu și-au tras seamă că după ce o
discută, trebuie să primească și re-
solvarea ei.

Bravi bărbați! În altă parte a ziarului
nostru publicăm o corespondență despre
isprăvile unor români fruntași din Lugoj

Ținem să scoatem însă din apelul acestor
fruntași și următorul fapt: după-ce con-
stată că în ziua de 12 curent unei delega-
ții ce i-s'a prezentat fispenul i-a decla-
rat că n'are candidat oficios pentru postul
de vișpan, bravii fruntași scriu în apelul
lor, următoarele:

„Când cu bucurie constatăm că intenți-
unile nobile (?) ale guvernului află în domnul
comite suprem al nostru interpret elocuent
și năma. — În interesul cauzei (cărei cauze?
Red.) ce ținem de datorință a atrage aten-
țiunea publicului alegător și mai vortos a
oficiantilor, ca candidat oficios nu este, —
că lupta pusă la cale pentru scaunul de
vicecomite va decurge în mod liber și con-
stituțional, și fiecărui se dă prilej — pe
lângă punerea la o parte ori-cărei nedume-
rii nedemne pentru un bărbat, — după
convingerea sa a lua poziție pe lângă cel
mai vrednic; și ne vom ținea de datorință
de onoare a veghea cu ochii deschiși, că cu-
vântul dat de către reprezentantele comita-
tense a guvernului să nu se calce prin hi-
perzelul altora!

Și dacă totuși s'ar afla unul, care ar
voi se falsifice alegerea sub devisa oficio-
asă, acela nu va încungiura răsunarea pu-
blică meritului.

Va să zică: tocmai când speră că se vor
face alegeri libere, Români să voteze un
străin? Asta va să zică: a avea „ochii des-
chiși”?

Nu crezi acești Români că tocmai ei n'ar
trebui să scape de „răsunarea publică me-
ritată”, cu care dl. T. Hațeg și soții sei a-
menință pe cei-ce nu vor vota pe „d-nul
Arpád de Marsovszky”?!

D-le Hațeg, ce-i asta?

Școală mocsonyistă?

Tempora mutantur. În ședința, dela 25
curent a Dietei, ministrul de comerț Hege-
düs Sándor a fșgăduit, că va pune capăt
abusurilor ce se fac cu privilegiul construirii
căilor ferate vicinale.

Se știe anume că acest fel de „gescheft”
era cel mai răspândit chiar în classa cea
mai înaltă a stăpânitorilor zilei. Nu e de
mult, de când un fișpan chiar, fusese prins
că în calitatea lui de antreprenor al căilor
ferate, în loc de pod de fer a făcut pod de
lemn. Și câte altele.

De aceea declarația ministrului Hegedüs
i-a agăduit sdravân pe mulți mameluci. În-
tre aceștia va fi poate și faimosul Csókán
Iános, care tocmai acum se apucase să pună
la cale un asemenea „gescheft.”

Ceea ce este mai interesant însă, e că în
contra vicinaliștilor ia poziție până și „Pesti
Hirlap” a cărui patroni sub Bánffy făcu-
seră milioane tocmai cu... vicinalele. Mai
mult de silă de cât de voe „Pesti Hirlap”
face și ea pe moralizatorul.

Că ce abusuri au putut să se petreacă,
se poate judeca și din împrejurarea, că în-
săși „Pesti Hirlap” (Nr. dela 23 c.) scrie
într-altele:

„Sistemul de construire a căilor ferate vici-
nale până acum era o pompă cu ajutorul
căreia factorii conducători din comitat puteau
stoarce fondurile comitatense și ale comunelor,
parte în interesul întreprinderii, parte în in-
ter-sul lor personal.”

Vorba e numai ca Hegedüs să se țină
de vorbă!

În consiliu de miniștri, ce s'a ținut Mer-
curi, 22 c, scrie „P. Hirlap” — s'a adus,
într-altele și o hotărâre privitor la călătoria

ministrului-president la Viena, pentru a
reîncepte negocierile cu guvernul austriac
asupra pactului economic. După dispoziți-
unea luată, Széll se va duce acolo la ince-
putul săptămânei viitoare.

„La sfârșit s'a discutat și despre o ches-
tiune delicată, anume aceea cu broșura
despre naționalitățile, de care era vorba în
ședința de ieri a Dietei. A lua măsuri în
această privință, stă în dreptul ministrului
de interne.”

Se afirmase adevă, din partea opoziției, că
broșura s'a scris folosindu-se acte din sec-
ția naționalităților.

Mărturisiri prețioase. În ședința dela
23 c. a Dietei contele Károlyi Sándor adre-
sându-se ministrului de comerț Hegedüs,
a zis:

„Să-și dea silință a scutura societatea
maghiară și pe terenul umanitar, pentru-că
societatea aceasta pe toate terenele vieții
publice e greoaie și leneșă.”

Fantoma. Credința populară spune că
oamenii cari au murit cu vre'un păcat greu
pe suflet, ori peste tot, nu și-au aranjat
bine lucrurile pe pământ vin noaptea p'a-
casă în formă de strigoi spre marea supărare
a pământenilor.

Pare că și Bánffy ia forma de fantomă
grație broșurei despre care am scris deja.

Afel „Magyarország” scrie că între ai
lui Bánffy e mare spaimă, deoarece-ce în
urma sgomotului ce opoziția a făcut în Dietă,
Széll ar fi declarat, că va orândoi din o
anchetă, să vadă dacă acea broșură în-
adever e scrisă pe baza unor acte autentice
ce s'ar afla în cabinetul primului ministru.

„Magyarország” (Nrul dela 24) arătând
că peste tot s'au scris patru broșuri în
cari se exagerază meritele și dibăcia lui
Bánffy, spune că „autorii broșurilor sunt
niște existențe catilinare, niște „streberi” luați
în soldă.”

O asemenea încercare a fost și broșura
„Politica de naționalități a lui Bánffy”, ca-
re-l omoară cu laude pe fostul prim-minis-
tru utilizând spre acest scop și acte secrete
(din poliția secretă a lui Jeszensky! Red.),
se înțelege însă că falsificând și intervertind
tendențios.”

O eventuală ancheta ar putea desigur
să descopere cine și de ce a falsificat?

Ori-ce s'ar întâmpla, Jeszensky poate să
jubileze, căci și-a ajuns scopul: preocupă
atât pe Unguri, cât și pe Români. Se va
fi bucurând mai ales când va citi că zia-
rele opoziționale române cer, în urma apa-
riției acestei broșuri, ca actualul prim-mis-
tru al României să-și dea demisia.

Din Dietă.

(Ședința de la 20 Martie.)

Discuția asupra bugetului internelor.

Holló face atent Dieta, că în decursul
crizei ce s'a sfârșit una din cerințele opozi-
ției a fost, ca deputatul de alegător în
țeară să fie extins în așa mod, încât nu-
mărul alegătorilor de astăzi să fie înmulțit
în mod considerabil, sau cel puțin pro-
porțional destul de mult. În decursul per-
tractărilor ministrul president s'a pronunțat
astfel, că luând în considerare vastul teren
și felurilele părți ale acestei chestiuni n'a
fost în poziție, de a-și preciza atunci pu-
nctul seu le vedere; dar' că se va putea
pronunța în cauza pe timpul desbaterilor
bugetare.

Oratorul roage deci pe ministrul-presi-
dent a se pronunța, așteptând că declarația

lui va fi favorabilă, căci e cu neputință (képtelenség), că, pe când pretutindeni în Europa dreptul de alegere mereu se lărgeste, în Ungaria se arată darea înapoi, ba spolierea dreptului acestuia după chipul și asemănarea dinaintea de 1848. Aceasta nu se poate pune în congruență cu principiul liberalismului, nici cu aceea, că unii poporului cu tot mai grele și mai grele poveri se încarcă.

„Restrângerea dreptului electoral și scurțarea lui în mod măestrat au pricinuit corupția și relele din țară.“ Peste tot nu vede nici o primejdie, în aceea, dacă numărul alegătorilor s'ar spori cu 700—800.

„Nu trebuie să ne spăimântăm de stafia chestiunii naționalităților. Și astăzi, cu censul ridicat, în părțile locuite de naționalități s'ar alege deputați naționaliști, dacă naționalitățile ar lua parte la alegeri.

Perczel Benjamin: Asta nu e adevărat.

Holló: Nu-i adevărat? Ce, credeți oare D-tre, ca și mai departe se vor putea face alegeri cu gendarmi înaintea ochilor Europei? (Sgomot la dreapta). Cu mult mai bine ar fi, dacă deputați d'ei naționalităților ar ședează aici în Dietă, cum fac cei Croați și Sași, decât să umble prin străinătate conspirând și defaimându-ne“ (Aprobări).

În sfârșit declară, că este partisan al votului universal, dar' roagă pe ministrul-preșident să se pronunțe în cauză.

Ministru-presid. col. Széll răspunde lui Holló evasiv. Spune la început, că pe timpul tratărilor cu opoziția și-a exprimat părerea, să nu se discute cestiunea dreptului electoral și să nu se ceară nici un fel de decizie în privința ei, căci cu așa ceva nu e învoit. A declarat însă, că pot să-i pună întrebări în cameră ori-și-când, d. e. cu privilegiul dezbaterii bugetului de interne și va răspunde. Azi, că i-s'a făcut întrebarea, declară, că va studia cestiunea în direcția, ca improporțiile prea bătător la ochi în ce privește censul electoral, cum să le saneze și egaleze. Mai mult nu poate declara, și eată de ce:

„Sunt cestiuni, cari nu se pot judeca din punct de vedere al principiilor și teoriilor generale. Trebuie să se țină seamă de împrejurările date, de interese numeroase și mari, cari stau în conex cu cestiunea, căci fără de acestea ea ar' fi stabilită și judecată unilateral.

„Are drept antevorbitorul că este un postulat „in thesi“ a liberalismului, ca drepturile să se estindă încontinuu. Așa este in thesi; dar' că în privința aceasta și în împrejurările date, crescut'am noi în Ungaria, și în ce direcțiune, și cum putem să mergem înainte: aceasta nu se poate judeca simplu și după șablon fără de a compun' foarte multe cestiuni și fără de a ține seamă de alte mari interese. Cred, că sunt corect, dacă cer față cu această ces-

tiune prudentă și prevederea fiecărui Maghiar, a fiecărui cetățean și membru al acestei camere. (Aprobări în dreapta), de oare-ce în cestiunea aceasta, care e atât de delicată, cea mai mică deviațiune, cel mai mic pas greșit ar însemna o săritură orrbă, ale cărei urmări nu le-am mai pute îndrepta. (Aprobări în dreapta). Să privim numai exemplele mai apropiate și mai îndepărtate din afară, unde s'a pus în praxă estinderea dreptului electoral, fără de a se ține seamă de lipsurile vieții și fără de scopuri politice, sau de altă natură. Nu li-ar plăce a reface ici-colo ce au făcut? Inșă a mai reface așa ceva nu se poate, fiind-că nu mai poți lua drepturile, ce le ai dat. (Așa e! în dreapta). Că noi nu vrem să luăm drepturi, dovedim prin aceea, că tocmai pe condițiunile tractărilor de compromis am luat un punct în proiectul judicaturei curiei, ce se va înainta camerei, și prin care se declară ștearsă disqualificarea pentru neplătirea dăreii, un lucru acesta, care l'am făcut ca estindere de drept. Inșă, ca să facem aceasta în toate direcțiunile, e ceva, ce reclamă multă cumpănire.

„Răspunsul meu este dar' că da, eu mă voi ocupa cu aceea, ca improporțiile mai bătătoare la ochi cum și în ce măsură să se reguleze și în genere cum să se resoalve această chestiune. Dar' voi face aceasta în toate direcțiunile, e ceva, ce necesară, cu cumpănirea tuturor intereselor și tuturor considerațiunilor, și numai când mi-se va fi copt convingerea mea în direcția aceasta, mă voi pronunța mai pe larg asupra acestei chestiuni“.

POLITICA VIITOARE A RUSIEI.

(Din cartea: „Cugetările și amintirile“ lui Bismarck.)

(Urmare.)

Acum douăzeci sau treizeci de ani, Sultanul putea să-și închipuească că gelosia reciprocă dintre puterile europene li va acorda gagaranții contra Rusiei. Politica tradițională a Angliei și Austriei era de a susține pe Turcia; declarațiile lui Gladstone au luat acest sprijin Sultanului nu numai la Londra, ci și la Viena, căci nu se poate admite că guvernul din Viena ar fi abandonat la Reichstadt tradițiile lui Metternich, (Ypsilanti, opoziția la liberarea Greciei), dacă ar fi fost sigur de spriginul Angliei. În timpul războiului Crimeei, sentimentele de recunoștință cari ar fi trebuit să lege pe Austria de împăratul Nicolae, deja numai existau; Buol le pusese ca păt, și la Congresul de la Paris, atitudinea Austriei reluate vechile tradiții ale lui Metternich, și aceasta într'un chip cu atât mai isbitor, cu cât ele nu erau îndulcite prin faptul relațiunilor financiare ale acestui

bărbat de Stat cu împăratul Rusiei, ci erau tocmai exagerate, din cauza vanității atinse a contelui Buol. Austria de la 1856 nu s'ar fi despărțit nici de Anglie, nici de Poartă. chiar cu prețul Bosniei, fără acțiunea corosivă a politicii stângace a Angliei. În starea actuală a lucrurilor, se poate admite că Sultanul nu se mai așteaptă din partea Angliei sau a Austriei la un sprigin puternic și la o protecție sigură, pe care Rusia i le poate promite, fără a-și sacrifica propriile interese, și pe cari i le poate acorda cu eficacitate, de când i este vecină imediată.

Când Rusia va fi îndejunsă pregătită ca să pună mâna pe Bosphor, ea va putea propune șefului credincioșilor, personal și în intimitate că li garantează poziția în seraiu și în toate provinciile lui, nu numai contra străinilor, dar și în contra propriilor lui supuși; în schimb, li va cere autorizarea de a stabili la intrarea de miez noapte a Bosphorului fortificații îndestulătoare și trupe în număr respectabil. O asemenea propunere n'ar fi destul de seducătoare pentru ca sultanul să o accepte? Să admitem însă că Sultanul, fie de la sine, fie sub instigația unei Puteri străine, ar respinge propunerile Rusiei; noua flotă a Mării-Negre va putea în acest caz, înainte ca o hotărîre să fie luată, să se facă stăpână pe poziția Bosphorului, pe care Rusia o consideră ca indispensabilă, dacă vrea să aibă cheea propriei sale case.

În ori-ce chip s'ar desfășura această fază a politicii pe care o presupun pentru moment Rusiei, rezultatul situației va sta ori-când într'un gagiu, pe care această putere îl va lua ca în Iulie 1853, rămânând să se întrebze în urmă dacă va veni cine-va să-i ia și cine-l va lua. Primul demers al diplomației ruse, după ce va fi pregătit, cu mult înainte, aceste operațiuni va fi poate să se adreseze la Berlin și să sondeze cu precauțiuni pe M. Sa împăratul, spre a se încredința, dacă Austria și Angliea ar putea conta pe sprijinul Germaniei, în cas când ele s'ar opune cu armele mersului înainte al Rusiei. După părerea mea, la această întrebare ar trebui să se răspundă negativ; cred că ar fi util pentru Germania ca Rușii să se stabilească solid la Constantinopol, fie din punctul de vedere material, fie din punctul de vedere diplomatic și ca ei să apere orașul. Din momentul acesta, nu ne am mai găsi în situația de a fi întrebuiți de Angliea, și la ocazie de Austria, ca jandarmi ai lor în contra Rusiei și a poftelor ei pentru Bosphor; am putea aștepta numai ca Austria să fie atacată, ceea ce ar constitui pentru noi un casus belli.

Din Caraș-Severin.

Alți Români rătăciți. — Causela!

Mult Onorabilă Redacțiune!

Când am primit apelul jidovit dela Caransebeși cu recomandarea lui Fialka

de vice-comitet în Lugoj și când am cetit numele celor trei Români rătăciți din gramiul consistorului nostru anume: D. secretar Badescu, referintele școlar Ionosiu și Dragalina profesor diriginte, niște fiori reci mi-a pătruns inima și nu mi-am putut alina durerea până când mi am adus aminte de speculațiunile lor mamonire, și cum a clasificat principiile român Petru Raresiu în esilul său pe călugări?

Aseară mai primii și al doilea apel dela Lugoj unde între mai multe subscrieri de patrioți noi ear figurează subsurica D. Tit Hatieg cu Ivanescu, Crăciunescu și Bercean.

Nu cunosc în deaproape starea materială a dlor Ivanescu, Crăciunescu și Bercean, și pozițiunea lor personală poate să-i constrângă la renegarea neamului său; — Inșă renegarea d. Hațeg mă pune cu totul în uimire și nu mi-o pot esplica. Un advocat putred de bogat, fără familie, și care, ca asesor de sedrie cu șanse de avanjament, la posturile cele mai înalte unde sunt aștazi mulți din colegii săi, un Hațeg, care a resemnat la aceste de bunavoe și pentru cauza națională, acum vine și propune Românilor de vice-comite în comitatul românesc pe un Marsovszky? Doamne, Doamne, mai poți suferi?

O Tite, Tite! De ce nu-ți aduci aminte de timpul măreț pentru neamul nostru, când erai d-ta asesor la sedrie și când venia fericitul tată la Lugoj, cum ne făleam cu amplexiunii români din comitat, apoi astăzi când și pandurii sunt recrutați din lumea ungurească, D-ta vini și propuni Românilor de vice-comite un străin?!

Pare am cetit undeva că 3 lucruri schimbă natura omului: bogăția, însurământul și...

Unde ești, nene Ioane Hațeg, învățător renumit odinioară în Belint, care la multe ocațiuni ne zicea: Titu meu etc., acum să vezi apelul acesta singur și viu te-ai duce în groapă.

L. Oravița, 10/22 Martie, 1899.

Un membru.

NOUTAȚI

Arad, 24 Martie n. 1899.

Neamurile aceste par'că ar fi hydra din poveste: din ce-i tai capul, din ce se fac mai multe. Astfel ni se scrie acum că a mai eșit la iveală o odrasla, până acum acoperită în întunerecul meritat. Odrasla a eșit la iveală anume ca cotet

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI“.

SĚRMANA DOINA.

— Reflexii la un articol din Enciclopedia. —

„Nu am fost lipsiți din partea criticii nici de bunăvoință, nici de rea-voință; am fost însă lipsiți aproape cu totul de învățăturile ei“... Astfel scrie directorul „Enciclopediei-Române“ în prefața volumului prim, punând, precum se vede, încrederea în sine mai pe sus de ori ce critică.

Cei ce vor arunca însă o ochire în publicație, care se bucură de auspiciile „Asociațiunii“, se vor convinge prea curând, că dl director n'are tocmai motive de a fi atât de refractar pentru observațiile ce li se fac și n'are de ce fi tocmai atât de puțin accesibil pentru „învățăturile“ critice! Este doar' prea cunoscut, că numai o individualitate literară formată și recunoscută poate să renunțe la asemenea învățături, fie ele cât de puține și venite din ori ce parte. Cum însă D-sa nu are pretenția a fi o astfel de individualitate, era a priori dată necesitatea, de a lua în socotintă toate observațiile ce se fac.

Este foarte adevărat că asupra Enciclopediei s'a scris puțin, fie bine fie rău. Aceasta însă, pot afirma, nu din alt motiv, ci din pură condescendență și din un fel de respect pentru mișcările culturale pornite de „Asociațiunea“ noastră, care a impus multor condeie o rezervă firească. Faptul că ziarele noastre publică sumarele singuraticelor broșuri, ce își fac apariția neajungită de penele criticelor, și le publică însoțite cu cuvintele de recomandare venite din biroul direcțiunii „Enciclopediei“, nu

înseamnă însă nici decât o aprobare generală, cum poate socotește dl director. Tăcerea și rezerva criticelor mai poate fi socotită și ca indiferență, sau ca ignorare, sau ca luare în neserios... dar' nici de cât nu se poate interpreta în felul că „învățăturile“ ar fi de prisos.

Fiind că, precum vedem, tăcerea e atât de greșit tălmăcită, ar fi bine să se vorbească de aci înainte cât se poate de pe gleau, să se insiste fără rezervă asupra greșelilor, ce se comit cu duimul în publicarea acestora.

Fatalul însă este, că ori câte erori ai releva, observațiile tale deocamdată nu folosesc nimic lucrării, fiind că până la ediția a două, când dl director s'ar îndura eventual a ține cont de ele, mai este răgaz mulțitor. Censura strictă trebuie deci să se facă acolo unde nu se face, — în biroul redacțional al Enciclopediei, înainte de a eși de sub tipar.

Tot ce se poate face ulterior este constatarea simplă a eroilor și trecerea cu regret la ordinea zilei peste ele, cu concluziile ce fiecare își poate trage asupra valorii într'insece a lucrării. Și ar fi de dorit ca aceste constatări să se facă privitor la chestiunile noastre, la istorie și literatură și mai ales la lucruri actuale. Traducerile n'au lipsă de control, — micul Meyer a fost destul de bine forfecat și tradus!...

Dar' când voești să scrii asupra Enciclopediei mai e un inconvenient. Nu știi exact pe cine apostrofezi, cu cine îți faci seamă, cu directorul, cu un comitet redacțional, sau cu autorul articolului, de obicei neiscălit.

Natura publicației aduce cu sine ca să faci responsabil pe cel ce o conduce. Dar'

bine, în cazul acesta ai face directorului o colosală nedreptate, căci D-sa este un iscusit financiar, un bun organizator și arangiator al părții tehnice, dar' în materia cea vastă, în chestiuni de litigiu, fie cum sunt cele istorice-confesionale sau în cele literar-estetice, nu poate avea pretenția de-ași pune părerea în cumpănă și de-a atribui acelei păreri vre-o greutate oare care... Și lucru hazliu este, că direcțiunea nici nu se solidarizează cu redactorii diferiților articoli, cum am văzut din discuția asupra continuității Românilor, iscată din pricina articolului dlui Weigand asupra Românilor, precum și din discuția confesională dintre dnii Voilean și Bunea.

Între asemenea împrejurări numai un motiv de altă ordine te poate îndemna a te ocupa de „Enciclopedie“ și anume motivul, ca să dăruiești publicul, arătându-i felul, fără îndoială superficial, cum se muncește la aceea lucrare, în jurul căreia s'a făcut atâta sgomot și reclamă.

Publicul nostru, în mare parte s'a bucurat când s'a anunțat această operă, căci spera că ti se va da un lucru bun și original și un mic Meyer, amplificat cu părțile referitoare la Români. Eu de pildă, când citeam prin diferitele apeluri și „învățăturile“ publicate prin 1895 și 1896, cum se accentuează caracterul popular al lucrării, credeam că e vorba de a face un paș înainte în literatură; credeam că se va face dacă nu ceea ce au făcut frații Grimm pentru Germani, cel puțin ceea ce fac acum dnii Scherer, Schullerus Fr. Teutsch, Wittstok și alții pentru Sașii din Transilvania. Este știut că Sașii chiar acum lucrează și ei la o Enciclopedie. Ceea ce fac însă dânsii este o mare operă

națională, la a cărei efectuare s'au angajat toți preoții și învățătorii Sași și care are să fie o iconă a istoriei și limbei lor, a credințelor și datinelor, tot ce le exprimă caracterul și individualitatea lor etnică în trecut și prezent. Va fi aceasta o lucrare de enorm folos pentru știință și pentru interesele specifice ale elementului german. Cu o astfel de lucrare publicul poate fi perfect mulțumit. Dar' noi cu întreprinderea aceasta mai mult comercială de cât literară?!

Dar scopul meu n'a fost a vorbi despre „Enciclopedie“ pe de-a ntregul, nici a face un esposeu al furnicarului de proceduri greșite, — îmi rezerv a face cu altă ocazie — ci a arăta numai un specimen, care caracteriză în dejuns superficialitatea cu care „Enciclopedia“ în mare parte este înjghebată.

În broșura din urmă (XIII), la pag. 196, se publică definiția „Doiniei“ după cum urmează:

„Doină, — sau daină, cum se numește în unele părți a Ardealului, este poezia lirică a poporului român. În ea își dă la iveală Românul sentimentele sale de bucurie sau de întristare, pasiunile și aspirațiunile sale, cu un cuvânt tot ce mișcă sufletul său. D. este însoțită de o melodie caracteristică, aci simplă și monotonă, aci formată de acorduri capricioase și ciudate. Ea se cântă la diferite ocațiuni de persoane diferite: de tineri și bătrâni, de bărbați și femei, în câmp și pădure... După cuprins doinele se pot împărți în eroice (de dragoste și dor), sociale (haiducești, cătănești), domestice (cari cântă starea de fiacșu, de fată, de mireasă), zoologice și

în vederea alegerilor de mâne. Eată ce i-se scrie anume din *Covăsint*:

„Fiind că în comuna noastră n'au găsit corțes după plac, *neamurile* au trimis ieri aici pe popa Putici din Cuvin. Acesta a și bătut pe la ușile unor economi de frunte și ficc cum e, după ce a luat-o pe departe, a oșit în sfârșit cu mâța din sac și a cerut voturi pentru candidatul *neamurilor*, despre care Covasinteni numai acum au auzit că e pe lume, dar că e d'o farbă (Intocmai ca popa Putici din Cuvin și frate-seu din Timișoara), de care nația noastră fuge, că așa zice vorba: Să te ferești de om roșu!

„A și auzit popa Putici de la ai noștri vorbe, încât nu o să-i mai vină pofta să corțesească împotriva *oamenilor poporului*, cum este și dl *Russu-Sirianu*, căru și în rândul trecut, tot în contra unui candidat roșu, i-am dat voturile noastre. Ii le vom da și acum și totdeauna, că a suferit femniță pentru a poporului bine, ear' despre *neamuri* știm că se îngrășă din a poporului sudoare!

Tovărășie. Ni se raportase mai zilele trecute că fiind *neamurile* adunate la „Kánya”, unul din nepoții se lăuda grozav, că *unchiul* său a făcut la Sibiu o puternică tovărășie intru a repune pe amicii ziarului nostru. A câștigat adevărat pe Dedu! Nu a trebuit mult: un abonament la ziarul pe care nu-l avea până acum abonat, câte-va măguliri la adresa lui Dedu și ocări la adresa noastră. „O să vedeți serie de articoli contra tribuniștilor din Arad”, — exclamase nepotul, mai cerând un șitel. În numărul de ieri, organul „autorizat” și publică o „scrisoare particulară” „Din podgoria Aradului”...

În loc de a scrie însă despre primejdia viilor „din” podgorie, nepotul o ia sus de tot: pe tema „gogoritelor”, cuvânt ce se repetă în fiecare alineat al „scrisorii particulare”, nepotul zor ne voie să-i jure pe a legătorii podgoreni a nu da voturi d-lui Russu-Sirianu, ci să aleagă „un bărbat cu frica lui Dumnezeu și cu inimă pentru biserică”.

Acesta ar fi candidatul *neamurilor*, al cărui spriginitor adresează apoi dlui Russu cuvinte, care numai bisericăștii nu sunt.

Nu ne oprim asupra flecărilor nepotului cu ochii lujectați, ci spunem numai confracților sibieni că dacă e vorba să publicăm „scrisorii particulare”, în cari între altele ni se afirmă că în pagoda presidentială pâlăria nu o mai poartă „venerabilul” că într'un bilanț oare-care e o poziție umplută cu șepete și că la Ilie n'ocofărie e încă tot întuneric ear' în sufletul său de jesusit tot reutate... Scrisorile particulare nu s'insă pentru publicitate! Dar Ilie de când a publicat epistola discretă ce i-se adresase „presidentului” d'ordinioară, se vede că are adevărată pedilectie a se face... de ris.

A pățit o hașliu cortes d. Oașcă. Ni-se scrie anume din Păncota, că întârziind pela cortesire și întorcându-se acasă noaptea pe întuneric, la un pod a greșit... pasul (că

era în starea în care omul vede întrăit) și-a căzut în șanț, că abea s'a târît până acasă. S'a ales cu genunchii și coatele umfiate, ear în cap cu un cocos de parcă a fost la cine știe ce alegere... unguerească!

„Modă Ilustrată”. A apărut Nr. 10 din 6 Martie cu un cuprins bogat atât în ceea ce privește moda, cât și partea literară și lucrul femeesc.

Deodată cu acest număr se împarte un supliment gratuit, care reprezintă un tipar croit de jachetă (laute nouveauté). Ultima Modă în mărime naturală. Premiile „Modei ilustrate”: —Evantalii negre de pene de struț, foarte frumoase.

—Evantalii albe marabout, executate cu cea mai mare finețe, sint de o rară eleganță.

În comerț prețul lor este de cel puțin 15 pînă la 18 lei bucata, pe când pentru abonatele și cititoarele „Modei Ilustrate”, ele se pot obține în schimbul bonului din pag. 7, pentru prețul extrem de redus de lei 6, cele negre și lei 7 cele albe.

Pentru provincie: a se adaoga porto lei 1,20.

Parfum foarte fin fabricațiune specială pentru Moda Ilustrată cu mirosuri diferite: heliotrop, muguet și peau d'Espagne, lei 2,75 flaconul, în loc de lei 4.

O cutie cu 3 săpunuri fine, heliotrop, micșunile și foin coupé: lei 2, în loc de lei 3.

Pentru provincie a se adaoga atât pentru parfum cât și pentru săpunuri portul 1.20.

„Revista Ilustrată” în nrul 1 din anul al doilea are următorul bogat sumar:

După legea cea mai înaltă. O istorie de C. E. Franzos, Cântec. Poesie de G. Coșbuc. Ornatele (Odajele) preoților idolatri. Tipuri de S. P. Simonu Când te ved. Poesie de Nițu Din propria ei putere. Novela de G. Simu.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor ce sufer de boale de piept, de boala de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai, durere de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copil, se recomandă cu multă căldură medicamentele Kneippiane.

Se pot căpeta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui Dr. Julius Schopper în Oravița (Kraszó-Szórény m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

botanice (cari se adresează animalelor și plantelor iubite de omul din popor)...

Urmează indigetarea de isvoare și colecții. Această definiție nu este altceva decât un extras din manualul de istorie a literaturii române al d-lui Adamescu. (Vezi ed. II, București, 1896, pag. 80 și 81.) Dl Adamescu este incontestabil unul dintre cei mai capabili și mai productivi profesori de literatură română, — cu toate acestea însă fie-mi permis a afirma, că ceea-ce scrie d-sa despre doina și mai ales ceea-ce se redă în „Enciclopedia”, fără control și fără critică, ba chiar fără a indigeta numele autorului, nu este tocmai genial.

Lasă că lipsa de precizie în definiția aceasta e mare, lasă că între doină și celelalte poezii populare nu se face deosebire în această definiție, nici nu se spune dacă sub doină se înțelege numai poesia sau numai melodia, sau ambele la un loc, — dar în genere întreaga definiție, e foarte — șoadă, cum se zice pe la noi.

În sensul acestei definiții „doina este însoțită de-o melodie caracteristică, aci simplă și monotonă, aci formată de acorduri capricioase și ciudate... Imi pare că cine dă o asemenea definiție n'a auzit doina românească, sau cel puțin n'a simțit-o. Cum adevărat, e „capricios și ciudat” fondul doinei române, aceste armonii de o frumșeță fără margini, aceste acorduri moi și vibratoare, cari captivează urechia și sensurile artistului? Nu este tocmai doina — melodie care exprimă pregnant trecutul nostru național, plin de amar, sentimentalismul și jalea noastră? Nu este tocmai melodia ce înalță farmecul poeziei populare? Într'adevăr să nu simțeați nimic auzind

această melodie, decât că e „ciudată și capricioasă”?

Sărmană doina! Ceea ce pe mine însă mă revoaltă este nenorocita „împărțire după cuprins” a doinei. Ar fi esitând, mă rog, doină „socială”, „domestică” (de ce nu și sălbatică?), zoologică, și „botanică”... Zi înainte, nemilos enciclopedist, zi, poate mai găsești și doine „fisice”, „mineralogice”, „compuse sau enciclopedice”...

Nu trebuie să fi cotit poeticile din lume, începând dela Aristotel până la — Manliu, pentru ca să zîmbești de o calificare a poeziilor în felul acesta, să nu simțeați că astfel de termeni tehnici, potriviți poate pentru un *museu*, aici nu sunt admisibili.

De ce adevărat ar fi o doină botanică? Răspuns: fiindcă „se adresează” plantelor. Dar eată că mai toate poeziile noastre din popor se adresează frunzelor. Bunăoară în colecția lui *Canian* (Iasi, 1888) din 333 de poezii 286 încep exclusiv cu „frunză verde”, câteva cu „foaie verde” și numai vreo 30 sunt *nebotanice*. Eată bunăoară o doină de pe la noi:

Frunză verde de sulcină
Străină-s — Doamne, străină
Ca și-o floare din grădina:
Neplivită, neîngrădită,
De nime nestăpănită;
N'are frați să-o îngreădească
Nici surori să-o plivească.

Doina aceasta, în sensul „Enciclopediei” și a dlui Adamescu ar fi una dintre cele mai — botanice, căci e vorba în ea de frunză, de floare, de grădina, de plivit... În realitate ea însă exprimă *înstrăinarea* dela vatra părintască, singurătatea sufletului ce se aseamănă cu floarea părăsită...

Partea literară.

Note de călătorie

ale prietelui

Henric de Orleans.

Intr'o pagodă anamită.

Pornim de la Turane pe coasta Anamului cu șalupa cu vapor, și ne oprim la poalele munților de marmoră. E o grupă de inale mici, stâncoase, încunjurate de toate părțile de bancuri de nisip. O potecă printr'o pereții stâncilor cenușii de coastele cărora se agață niște ciudățenii de arbori duc pe turist la o pagodă (templu) ridicată la gura unei peșteri. Intrăm în aceste subterane, unde mai sunt alte pagode, printr'o groță neagră d'asupra căreia un palmier își lasă tulpina pentru ca să-și urce apoi, în curbă grațioasă, și să presinte cerului snopul seu metallic, Intocmai ca brațul unui policandru mare.

Înaintăm printr'o galerie strimță, întunecească și dăm d'odată într'o sală mare, rotundă, cu o boltă înaltă. Lumina vine de sus prin niște găuri rotunde făcute în stâncă și ierburile cari cresc d'asupra mai alăbesc încă această lumină. Pereții sunt cenușii, căptușiți ici-colo cu lichen verde.

Din boltă se coboară până în fundul săleii rădăcini de copaci, cari seamănă cu frânghiile de la clopotele unei catedrale.

Acum observ, că mica scară pe care ne-am scoborit e pșită de doi oameni spoiți cu roșu după modelul chinezesc; dinții șed pe niște monstri mari, cu figuri de pisici speriate.

La dreapta, alta mică pagodă, adăpostește statui aurite și monstruoase ale lui Budha; tot acolo mai e o fântână unde vin în pelerinagiu femeile sterpe. Această capelă este bine luminată de lumina de sus și pare încadrată de perete. De jar împrejurul săleii sunt alte mici pagode ascunzând statui ale lui Budha, grosolan cioplite, precum și inscripții.

Această mare rotundă subterană, slab iluminată, apărută de genii ale budismului chinez și consacrată religiunii, lasă o impresie ciudată.

La esirea din groță, o altă scară ne duce la o arcadă naturală de peatră care răspunde pe o terață în vrful muntelui.

Ne aflăm într'un adevărat circ, într'un coliseu unde mâna omului n'a construit nimic. De jur împrejur se ridică pereții de

peatră, având ici și colo spărturi prin care se vede șesul: d'oparte, îndărăptul nostru e pustiul în mijlocul căruia stâncile rotunjite seamănă cu niște animale uriașe, culcate.

Mai departe, spre apus, verdeață, grădini asupra cărora se întinde ca o mângădere razele soarelui.

De cealaltă parte, spre răsărit, o scară foarte dreaptă, mărginită de balustrade de peatră. În scobiturile stâncelor sunt alte statui aurite, ale lui Budha. Pe terațe, mici pagode.

Pretutindeni cactuși cenușii. Printre crăpăturile stâncilor șerpuește un mic torent de apă și se agață palmieri, copaci chinuiți de vânturi.

Pe munte, mișună un popor de bonzi și bonzișori (preoți), cu eșarpe galbene, pentru marea supărare a trecătorului, pe care îl hărțuesc cu cererile. Acești cerșetori religioși au un nume de imortalitate.

ULTIME ȘTIRI

Vreme de eamnă.

Budapesta, 24 Martie.

Din toate părțile țerii și din toate țerile Europei se anunță imbelșugata cădere de zăpadă, cu recirea corespuștoare a temperaturii; în multe locuri împreunate cu viscoale. Cele mai multe trenuri ajung în capitală cu considerabile întârzieri; tot așa circulația pe căi ferate din provincie suferă întârzieri și intreruperi. Chiar și tramvaiurile electrice din Budapesta, precum și omnibusurile au greutăți de învins, că zăpada deasă cade mereu fără încetare, ziua și noaptea de 3 zile.

Și un om a căzut jertfă: rămânând peste noapte culcat beat lângă un șopron, fu îngropat de zăpadă și murî.

Vremea cea rece a făcut multă stricăciune mai ales pomilor fructiferi și florilor din grădini.

Știrea falsă despre ciumă.

Viena, 24 Martie.

Unele ziare, luând drept pretext imbolnăvirea de bronchită unui servitor din spitalul general, răspândiseră vestea despre ivirea de nou a ciumei în Vinea. Presupunerea e absolut greșită. Servitorul cu pricină a și fost slobozit din odaia de observație, unde stătu două zile numai din precauțiune. (Noi într'adins n'am reproduș ieri aceea știre, nedându-i crezământ R. „Fr. P.”)

În aceeaș categorie, a înstrăinării, a durerii omului părăsit de ai sei și isgonit din lumea ce i-a fost dragă, trebuie socotită și următoarea doină mult cântată pe la noi:

Tuturor lumea li-i lume,
Numai mie mi-i cărbune;
Tuturor lumea li-i dragă,
Mie mi-i cerneală neagră...

Ce credeți însă, cum i-ar zice Enciclopediștii noștri acestei doine? E vorba de *cărbune* și de *cerneală*; ar fi desigur o doină mineralogico-chimică!

Sau doina seliștenească:

De te-aș prinde pe la noi
Nu te-aș da pe zece boi...

Eată aici se vorbește de boi; boii sunt animale domestice, prin urmare doina de felul ei este zoologico-domestică... Dar bine sunt zece boi, prin urmare are loc, și atributul de „matematică”...

Sărmană doină!

Sunt însă doine (aici sub „doine” înțelegem tot textul poeziilor), pentru cari cu greu ai putea găsi un termen adecuat în nomenclatura Enciclopediei. Astfel se găsește în o colecție doina aceasta:

Foaie verde de mușcată
Mândra mea e sprâncenată.
Dar' la buze cam umfiate.
Stringeți leleo buzele
Că le — pișcă muștele.
Stringeți lipitoarele
Că se ved' fasolele!

Doina aceasta evident că „se adresează” mândrei și prin urmare ar trebui se fie „erotică.” Nu?

Eată deci că împărțirea doinei din „Enciclopedia”, pe lângă că e ridicolă, nu este nici chiar în mâna lor o cheie potrivită pentru toate doinele.

Dacă era tocmai nevoie de o împărțire, de ce a trebuit să se facă alta, când avem una destul de corectă, aceea a d-lor Iar-nik-Bărsan, urmată de colecțiile Hodoș, Călianu, Sevastos, Bibicescu și alții? Adevărat că toate acestea nu sunt colecții numai de doine, ci de poezii populare peste tot, — dar' în sfârșit nici definiția din „Enciclopedia” nu se referă la stricta noțiune a doinei. În cazul că scriitorul articolului enciclopedist nu s'ar fi „adresat” la Adamescu ci la isvoare mai competente în materie de apreciere estetică a poeziei noastre populare, găsia la Alexandri deslușirile necesare. Eată ce scrie Alexandri despre doină:

„Doinile sunt cântice de iubire, de jale și de dor; plângeri doioase ale inimii Românu-lui în toate împrejurările vieții sale.” (Poesii pop. pag. 223). Și Alexandri, care a admirat atât de mult și sincer doinele noastre, care colecției d-lui Bărsan i-a făcut elogii atât de mari în ședințele Academiei, — n'are cunoștință de doine zoologice și botanice et *ultii-fruitii*.

Sărmană doină! Ciclopul te ved' numai cu un ochiu!

II. Chendi.

Rădior: Anrei Popovici-Barcianu.
Redactor responsabil Ioan Russu Sirianu.

! Intrec ori ce concurență chiar din capitală.!

Unicul magazin pentru tapetărie de hârtie în Arad;
și cel mai ieftin izvor de cumpărat

Inființată în 1876

Inființată în 1876

Am onoare a atrage atențiunea On. public cu intrarea sezonului de primăvară asupra tapetăriei locuințelor în ori ce stil corespunzător celor mai moderne exigențe, pe lângă deplină garanție

Arangiarea de locuințe, comande de mobile după ori-ce desen, saloane, dormitoare, prânzitoare, casine și cafenele după stil, decorare de săli etc.

Atelier pentru facerea steagurilor, steaguri pentru reuniuni, prapori pentru biserici brodate sau colorate, pantlice pentru steaguri

Mese de biliard transformare și îmbrăcare.

Se primește garanță pentru transformarea meselor de biliard și îmbrăcarea lor cu postav, fie în loc sau provincie.

Cu toată stima:

Beran Antal

tapetar și decorator. Piața Libertății
(szabadság tér 20) Arad.

1905 4-6

In deposit perdele de pluș, draperii gata, aplicații până la cea mai fină calitate.

„CONCORDIA“

societate comercială pe acții, Sibiu.

FILIALA IN FĂGĂRAȘ EN GROS ȘI DETAIL.

Deposite en gros Căneni (România) și Alba-Iulia.

Branșa de coloniale

Zahar, cafele fine, delicatose de saison și brânzături de tot felul, chocoladă și cacao, ciaturi (thea) veritabile și bisquits fini, precum și pesmeți, romuri veritabile de Jamaica și Cuba, cognacuri adevărate franțoești și indigene.

Mare deposit de vinuri naturale indigene de la 40 cr litru în sus.

Vinuri veritabile de Bordeaux, Malaga, Madeira Oporto și Xeres, champagne franțoească adevărată precum și indigenă. Liqueururi străine și din țeară. Țuică bătrână, sligoviță, tescovină și rachiu de trebere.

Mare deposit de făină de Bănat excelentă.

Deposit bine asortat de ape minerale.

Icre moi și proaspete. Icre roșii. Rahat de „Bellavista“. Halva. Luminări de ceară, stearină, parafină și sçu. Singurul deposit al fabricii de luminări și stearină Moessner & Mersing din Galați (România)

Branșa de textil și manufactură.

Mare deposit și bine asortat în țesături de in și bumbac, pichet barchet de vară (de vară și de iarnă)

Garnituri de masă, serviete și prosoape.

Basmale veritabile de Irlanda. — Șifon Oxford, Creton Pânzături.

262 12--50 Bumbacuri de impletit, croșetat și brodat.

Lână răsucită și bircă.

Mătasuri de cusut și brodat în colori veritabile dela Dollfus-Mieg & Co. Mühlhausen i/E, cea mai renumită din lume.

Cămeși pentru bărbați și pentru turiști Gulere mangete și cravate

Mare sortiment de ciorapi pentru bărbați, dame și copii.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

Se primesc comande pentru următoarele lucruri:

Circulare și prețuri-curente

NOTE

Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“, A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci

P L I C U R I

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebre

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.